

Nr 628.

Av herr Nilson i Spånstad m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 192, angående grunderna för fortsatt stöd åt lin- och hampodlingen m. m.

I propositionen nr 192 har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående grunderna för fortsatt stöd åt lin- och hampodlingen i riket. Stödet till linodlingen föreslås utgå i form av dels ett allmänt pristillägg och dels ett särskilt pristillägg. Stödet skall enligt propositionen differentieras för olika beredningsverk, och departementschefen anser det riktigast, att det allmänna pristillägget skall baseras på produktionsförhållandena vid linberedningsverket i Laholm. Sedan bör särskilda pristillägg utgå till övriga beredningsverk. För linberedningsverket i Växjö föreslår departementschefen ett särskilt pristillägg av 15 öre per kg fiber.

1949 års lin- och hamputredning har anfört, att de olika verken icke ha samma behov av statsstöd, då de såväl i råvaruavseende som tekniskt avseende arbeta under olika förutsättningar. Den hittillsvarande erfarenheten har gett vid handen, framhåller utredningen, att de båda sydligaste linberedningsverken, d. v. s. verken i Laholm och Växjö, ha de bästa ekonomiska förutsättningarna. Laholmsverkets driftsekonomi har hittills varit bättre än Växjöverkets, men en utjämning torde vara att förutse i den mån Växjöverket utvidgar sina odlingar i Skåne samt sedan anläggningarna nu nedskrivits, så att verkets ränte- och avskrivningskostnader bli lägre än förut. Enligt utredningens uppfattning borde det allmänna stödet åt linodlingen avvägas så, att båda dessa företag få fortsätta sin verksamhet.

I några av yttrandena över utredningens betänkande har anförts, att det icke klart framgick, huruvida det var utredningens mening, att pristillägget skulle avvägas med hänsyn till produktionskostnaderna vid Laholmsverket eller vid Växjöverket eller eventuellt på ett medeltal av båda verkens produktionskostnader. Såvitt vi kunna finna, torde utredningens mening böra tolkas så, att det statliga stödet bör vara lika för båda verken och att differentiering sedan bör ske för andra verk. I utredningens betänkande finnes intet stöd för departementschefens förslag, att det allmänna pristillägget skall bestämmas med utgångspunkt från produktionskostnaderna vid Laholmsverket och att ett särskilt pristillägg därutöver skall utgå till Växjöverket. Detta motiveras av departementschefen därmed, att han inte anser det uteslutet, att skillnaden under de närmaste åren — med hänsyn tagen

bland annat till de högre fraktkostnader som Växjöverket har att vidkännas — kan bli så stor, att ett pristillägg, avvägt efter vad som behövs för Växjöverkets del, skulle betyda en icke obetydlig överbetalning till Laholmsverket.

Den av departementschefen anförda motiveringen är enligt vår mening icke hållbar. Tvärtom är Laholmsverket för framtiden i behov av samma stöd som Växjöverket. Den omständigheten att det driftsekonomiska resultatet hittills varit bättre vid Laholmsverket får icke tas till intäkt för försämrat stöd framdeles. Vid Laholmsverket måste nyinvesteringar för utvidgning och ombyggnad av anläggningarna ske, och detta i förening med verkets ökade fraktkostnader på grund av odlingens successiva förflyttning till bördigare jordar i mera avlägsna delar av Halland samt i Skåne m. m. kommer att öka verkets omkostnader.

Vid beräkningen av stödbehovet har hänsyn tagits till de ökade kostnader, som verken få vidkännas under innevarande år på grund av höjda arbetslöner och höjda priser på förbrukningsmaterial m. m. Härvid måste också beaktas, att Laholmsverket i motsats till Växjöverket, som har 3 skäktaggregat mot 2 i Laholmsverket, arbetar i skift och att de höjda skifttilläggen öka arbetskostnaderna ytterligare. Den nämnda höjningen motsvarar icke mindre än 3 å 4 öre per kg stödberättigad fiber.

Vi vilja vidare påpeka, att i de kalkyler, som ligga till grund för utredningens betänkande och propositionen, ingå för Laholmsverkets del de två år, då verket erhållit ett avsevärt högre långfiberutbyte än under de övriga åren på grund av speciellt god kvalitet på linhalmen. Detta förhållande har avsevärt påverkat det för Laholmsverket gynnsamma ekonomiska resultatet.

I propositionen framhålles, att Växjöverket har högre fraktkostnader än Laholmsverket. Denna jämförelse är emellertid inte längre hållbar. I likhet med övriga beredningsverk har Laholmsverket i allt större utsträckning måst företaga omplaceringar av odlingarna. Laholmsverket har tvingats att utsprida odlingarna, därför att det inom det område, dit odlingen tidigare varit koncentrerad, funnits ett betydande antal odlare, vilkas jord visat sig icke vara lämplig för linodling. Verkets fraktkostnader ha sålunda ökats och komma för innevarande år ytterligare att ökas. Denna kostnadsökning uppgår till ca 1,5 öre per kg halm, motsvarande omkring 11 öre per kg stödberättigad fiber. Den totala kostnadsökningen för Laholmsverket under de närmaste åren i jämförelse med kostnaderna under de tre åren 1947—1949, som legat till grund för utredningens kalkyler, uppgår således till minst 15 öre per kg stödberättigad fiber.

De omständigheter vi här anført ge oförtydligt vid handen, att Laholmsverket har minst samma behov av stöd som Växjöverket. Med stöd av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 192 måtte besluta, att linberedningsverket i Laholm

under den femårsperiod som avses i propositionen skall er-
hålla samma pristilllägg som kan komma att tillerkännas
beredningsverket i Växjö.

Stockholm den 24 april 1951.

Anders Petterson,
Dahl.

Nils Nestrup.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.
Ingemund Bengtsson,
Varberg.